

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen vahvistaminen ammatillisessa koulutuksessa

Miten teemme sen?

Heli Tirri

Opetusneuvos, yksikön päällikkö

Ammatillinen koulutus -yksikkö

Määritelmä

Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksessa kyse on demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyvästä opetuksesta ja oppimisesta, pohdinnasta kuinka demokratia ja ihmisoikeudet toteutuvat arjessa, sekä tahtotilan synnyttämisestä niiden edistämiseksi oppilaitosympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Selvitystarve

- Selvitystarvetta pohdittaessa Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen yksikön toiveena oli saada tietoa
 - nykytilasta ja mm. siitä, tuottaako meidän ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteet tarvittavaa osaamista ihmisoikeus- ja demokratiasisällöistä, sekä
 - siitä, minkälaista tukea koulutuksen järjestäjät tarvitsevat ihmisoikeus- ja demokratiakasvatuksen toteuttamiseksi.

Yleiset huomiot

- Lähtökohdat ovat hyvät: tiedonkeruuseen osallistuneet koulutuksen järjestäjien johdon ja henkilöstön edustajat näkivät demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen tärkeäksi ja myös osaksi tehtäviänsä.
 - Kyselyyn vastanneista 76 % arvioi motivoivansa opiskelijoita toimimaan demokraattisesti ja edistämään ihmisoikeuksia. Aivan kaikki eivät kuitenkaan tunnista sitä osana opetus- tai ohjaustyötänsä.
- Suuri osa näkee, että asiakokonaisuus edellyttää vielä kehittämistä.

Selvityksen suositukset kootusti

1. Luodaan ammatilliseen koulutukseen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen systemaattinen toimintamalli.
2. Tuetaan oppilaitoshenkilöstöä tarjoamalla ammatilliseen koulutukseen sopivaa demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen oppi- ja opetusmateriaalia. Luodaan myös räätälöityjä lisä- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia.
3. Sanoitetaan selkeämmin ammatilliseen koulutukseen liittyvissä asiakirjoissa demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyvät asiat ja prosessit osana demokratian ja ihmisoikeuksien edistämistä.
4. Lisätään oppilaitosyhteisöissä keskustelua demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksesta.
5. Lisätään oppilaitosten strategisessa ajattelussa ja toiminnassa oppilaitosyhteisön ulkopuolelle suuntautuvia demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyviä toimia.

Ketkä voivat olla toimijoina

1. Luodaan ammatilliseen koulutukseen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen systemaattinen toimintamalli.

- **Ammatillisen koulutuksen tarpeisiin tulisi tarjota asiakirja, jossa ohjeistetaan, miten demokratian ja ihmisoikeuksien toteutumisen edistävän demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen osaamisen hankkiminen voidaan oppilaitoksissa ja työpaikoilla toteuttaa systemaattisesti.**

OPH voi jäsentää kokonaisuutta osana toimeenpanon tukea kokonaisuutta.
Laajemmat yhteiskehittämisen toimet edellyttävät resurssia.

2. Tuetaan oppilaitoshenkilöstöä tarjoamalla ammatilliseen koulutukseen sopivaa demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen oppi- ja opetusmateriaalia.

Luodaan myös räätälöityjä lisä- ja täydennyskoulutusmahdollisuuksia.

Koulutuksen järjestäjien rooli on merkittävä. Myös lisä- ja täydennyskoulutusta tarjoavat organisaatiot ovat avainasemassa.
Esim. EU-hankeinstrumentit voivat toimia tukena.

3. Sanoitetaan selkeämmin ammatilliseen koulutukseen liittyvissä asiakirjoissa demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyvät asiat ja prosessit osana demokratian ja ihmisoikeuksien edistämistä.

Suositus on keskeinen OPH:n näkökulmasta:

Sanoitusta on arvoperustan lisäksi tutkinnon perusteissa.

Tutkinnon perusteissa sanoitusta tullaan vahvistamaan osana yhteisten tutkinnon osien päivitystyötä.

Lisäksi osaamista on ammattitaitovaatimuksissa. Asiaa on huomioitu osassa tutkintoja, ja tullaan tarkastelemaan perusteiden päivitystyön yhteydessä.

Toimeenpanon tuella voidaan ammattitaitovaatimuksia avata demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen suhteen yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa. **Työtä jatketaan ja tehdään myös koulutuksen järjestäjien toimesta.**

YTO:issa luonnoskierroksella: opiskelija mm.

- tuntee demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteita
- tuntee kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet demokraattisessa yhteiskunnassa
- tuntee tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita
- tietää aktiivisen kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksia paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti

4. Lisätään oppilaitosyhteisöissä keskustelua demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksesta.

Tässä koulutuksen järjestäjien rooli on merkittävä.

5. Lisätään oppilaitosten strategisessa ajattelussa ja toiminnassa oppilaitosyhteisön ulkopuolelle suuntautuvia demokratiaan ja ihmisoikeuksiin liittyviä toimia.

Tässä koulutuksen järjestäjien rooli on merkittävä.